

čine, v katerih se goji vinarstvo, mnogo pridobijo s tem novim zakonom. Manje ugodna je postava za sadjarske občine. A nekaj važnega se je s to postavo vendar doseglo: Široka luknja se je prevrtala v dozdašnje lovske postave, katere so branile divjačino na veliko škodo posestnikom. Pristaviti moram, da so si slovenski in nemški katoliški deželni poslanci prizadevali, naj bi iste ugodnosti, katere bodo zavživale vinarske občine, zavživale tudi sadjarske občine. Žal, da se nam to ni posrečilo doseči še zdaj.

§ 1. te postave našteva razno divjačino, katera se ne sme loviti, ne pokončevati v določenem času, na pr. jeleni se ne smejo loviti od 15. januarja do 24. junija, potem od 15. oktobra do 1. decembra; srnjaki ne od 1. febr. do 31. majnika, srne in njih mladici ne od 1. februarija do 30. septembra; poljski in planinski zajci ne od 1. marca do 30. avgusta; prepelice itd. ne od 1. febr. do 31. julija.

Sicer se lahko pri občin. predstojnikih pogledajo natančneje določila raznih vrst divjačine, kedaj se ne smejo loviti v obroku, zaznamovanem v zakonu.

§ 2. govori o tem, da se v istem času, kadar se divjačina ne sme loviti in streljati, tudi ne sme prodajati.

§ 3. našteva določbe zastran lova v zanjke in zastran nabiranja jajc.

§ 4. ima določbe zastran divjačine v ograjah.

Imeniten je § 5. Če se pokaže potreba, da se naj v katerem lovskem okraju število divjačine zmanjša, ker se po njej poškoduje kmetijsko ali gozdno gospodarstvo, sme politična oblast na predlog občinskega odbora ukazati, da se število divjačine zmanjša. Isto pravico ima politična oblast tudi sama (toraj brez ukrepa občinskega zastopa), pa tudi lovski najemnik. To zmanjšanje divjačine mora v prvi vrsti lovski najemnik sam izvršiti. Če pa tega ne stori, sme politična oblast na njegove stroške to delo izročiti drugim sposobnim in zaupanja vrednim osebam. S pomočjo tega § se bo zabranilo, da se divjačina ne bo mogla po več let neprimerno množiti in zarediti.

Jako važen je potem § 6. V občinah, kjer se nahaja obilo vinogradov, sklone lahko občinski odbor, da se imajo po celi občini zajci pokončati. V teh občinah se ne smejo prodajati zajci, ki so postreljani od 1. marca do konec avgusta.

Kot občina z znamenitim vinarstvom se mora na vsaki način smatrati tista, v kateri se nahaja, če tudi le v katastralni občini, pet ali tudi več odstotkov zemljiškemu davku

podvrženega zemljišča, posajenega z vinsko trto; pogozdeno zemljišče se ne jemlje v ta račun. (Recimo, da obsega katastralna občina 20.000 oralov zemljiškemu davku podvrženega zemljišča. Ako je med tem zemljiščem 10.000 oralov gozdov, se ti odštejejo, ostane še 10.000 oralov. Če je med tem zemljiščem le 500 oralov vinogradov, se ima zajec zatreti po celi občini).

Postava pa veli dalje: «Je li se more razun tega slučaja občina kot taka z znamenitim vinarstvom smatrati, se prepušča razsodbi gosposke, ki je poklicana potrditi sklep občinskega odbora. Občinski odbor mora sklep, ki meri na pokončanje zajca, takoj predložiti v potrdilo politični oblasti.» Če se toraj v kateri katastralni občini tudi ne nahaja pet odstotkov zemljišča — po odstetem pogozdenem zemljišču — ki bi bilo obsajeno z vinogradi, je mogoče, dobiti od politične oblasti dovoljenje, da se sme zajec popolnoma iztrebiti. Občinski odbor naj navede tehtne vzroke, zakaj se mora z vinogradi obsajen svet v njegovi občini smatrati kot svet z znamenitim vinarstvom, čeravno ga ni popolnoma pet odstotkov. Če je politična oblast naklonjena vinorejski občini, se bo istotako moral zajec popolnoma iztrebiti iz cele občine.

Postava veli dalje: «To potrdilo se sme odreči le takrat, če se občinski sklep ni napravil pravilno ali če se ne goji vinarstvo v znameniti meri.»

Odlok se ima občini izročiti tekom enega mesca. Proti odloku se sme pritožiti ne le lovski najemnik in občinski odbor, temveč tudi predstojniki sosednih občin v 14 dneh, računši od dneva, ko se je občini naznanil odlok, na c. kr. namestnijo, ki konečno odločuje v tej zadevi tekom enega mesca. «Pravnoveljavni občinski sklep, zadevajoč pokončanje zajca, se uveljavi koncem tekočega najemninskega leta. Najemnik tacega občinskega lova je opravičen, zahtevati od tega časa naprej pri politični okrajni gosposki, da se razveže najemninska pogodba ali pa, da se primerno zniža najemnina. Kadar se vnovič dajo v najem občinski lovi, radi katerih obstoji tak pravnomočan občinski sklep, da se ima zajec pokončati, se imato izraziti v najemninski pogodbi. Če lovski najemnik ni izvršil ukaza, da se kolikor mogoče pokonča zajec, ali če se ni izvršil na primeren način, sme politična gosposka pooblastiti druge sposobne in zaupanja vredne osebe, da ga izvršijo. V enakih okoliščinah in v naznačeni namen more politična oblastnija prirediti tudi velike love.» (Treibjagd).

Politični ogled.

Državni zbor. Kako so zadnji teden v državnem zboru natepli poslanca Wolfa, ker se je vedel pobalinski, o tem poročamo na drugem mestu. Ker državni zbor ne more priti do resnega delovanja, govori se splošno, da bo zopet preložen ali pa celo zaključen. Za silo bo si grof Thun že pomagal z znanim § 14, ki mu dovoljuje storiti brez dovoljenja državnega zbora vse, kar je za državo nujna potreba. Grof Thun zna čakati, a delavski stanovi čakajo jako težko, da so kmalu izvedejo družabne spremembe njim na korist.

Prestop k protestantizmu. Omenili smo že, da avstrijski Nemci, ki skilijo v Prusijo, na sve kripke delaje na-to, da jih mnogo prestopi k protestantizmu, ker le tedaj jih sprejme pruski kralj pod svoje okrilje. Torej ne iz verskega prepričanja hočejo prestopiti, ampak iz podlih izdajalskih namenov. Pametnim protestantom se samim gabi pred novimi verskimi brati. Kajti dobro vedo, da so za take korake sposobni le npravstvene propalice in duševni revčki. Zato je izdala najvišja protestantska cerkvena oblast na Češkem ukaz, da protestantski duhovniki ne smejo podpirati tega tudi za protestantizem nečastnega gibanja.

Ogrska pravičnost. Opozicija na Ogrskem je zahtevala od vlade, da se naj tudi pri volitvah postopa nepristransko in pravično. Toda vlada noče prav v to zahtevo privoliti ter kaže na nevarnost nemadarskih narodov, ako se v volitvenem načinu kaj spremeni. In po pravici se boji nemadarskih narodov. Na Ogrskem se nahaja namreč 63 okrajev, in na Sedmograškem 33, v katerih imajo Nemadjarji pretežno večino. Ti okraji pošiljajo v državni zbor 190 zastopnikov, od kojih jih je v sedanjem zboru 173 na strani večine, a 17 na strani opozicije. Z nasiljem, podkupovanjem in sleparijo si pridobiva vlada svojo večino ravno iz nemadarskih okrajev. Ako bi se volitveni način spremenil, dobili bi nemadarski narodi proste roke in ogrski državni zbor bi ne bil tako madjarski, kakor je dandanes.

Nezdrave razmere v Srbiji. Ob pravoslavnem novem letu prinesli so vsi belogradske časniki doslovno jednake članke, v katerih so napadali Črnogoro, da se premalo zanima za Srbijo in srbsko misel na Balkanu. Zapravljivec Milan, ki ima bolehavega kralja Aleksandra popolnoma v svoji oblasti, bi namreč rad, da bi razpadajoča Srbija postala središče Balkana. Vsi ti članki so bili spisani v vladnem časniškem uradu belogradskega.

Kako je bil Mazal ozdravljen z jednim strelom.

Kmet Mazal sedi pri mizi in baše patrone v svojo «flinto». Rad drži v roki plug, radost ima, če mu polje obilno obrodi, toda še raje drži v roki puško ali «flinto», in še večjo radost uživa, če skače po polju mnogo zajcev. Ko je opravil to delo, si je nabasal pipico, vtaknil mehur s tobakom v žep, vzel iz skrinje usnjato listnico in šel.

«Kam si se zopet namenil?» kliče za njim žena.

«Danes imamo zopet sejo,» pravi kmet.

«Da, sejo! Da bi vsaj ne lagal! Imate sejo, toda pri teh pregrešnih kvartah.»

Poslednjih besed že kmet ni slišal. Nerad je poslušal ženske pridige. Šel je v krčmo, kjer je že gorela svetilka. Pri mizici v mali sobi so kvartali. Pridružil se jim je tudi naš Mazal.

Petaki in desetaki so potovali iz žepa v žep. Mazal je imel danes posebno srečo. Vedno je priigraval, da je imel priigran že cel petdesetak. Bližala se je že polunoč in igralci, da bi jim žene ne delale doma preobilo pridige, so pustili kvarte, vsak je izpil

še merico «konjaka,» da bi ne dobil te «influence» (influence), ter odšel domov.

Mazal je korakal pogumno proti svoji hiši. Ko je prišel do vrat, mu je postalo vendar pri srcu nekako tesno. V oknu je videl, da ima žena še luč, in iz skušnje je vedel, da čaka nanj, da mu pošteno zapoje ter ga tako zaziblje k sladkemu spanju. Nedolgo se je ustavil ter vtaknil roke v žep. Tu je začutil priigrane novce, in to mu je dalo pogum.

Potrkal je na okno. — «Kdo je?» se je odzval iz sobe ženin glas. — «Jaz.» — «Kdo jaz?» — «Gospodar.»

Zapah v vratih je zaškripal in Mazal je šel po prstih v vežo.

«In ti si gospodar? Gospodariš, toda v krčmi! Sreča, da nimava otrok! Z njih bi napravil same igralce. Pravim ti, da pri kvartah zaigraš še posestvo! Toda tebi je vse jedno, naj govori to angelj ali satan.»

Mazal ni rekel niti besedice, odprl je vrata velike omar, prijel ženo za roko, potegnil jo k omari ter dejal: «Stopi sem ter govori v to omaro, kadar boš gotova, tedaj jo zapri. Jaz grem zdaj spat in zjutraj bom omaro odprl in poslušal tvoje besede!»

Čudno, da ni Mazalka jeze omedlela. Kaj takega ji ni mož še nikdar napravil.

Predno se je pa zavedla, je bil ta že v drugi sobi ter klical izza vrat:

«Danes me ne smeš jeziti, priigran sem petdeset goldinarjev.»

«Da, in kolikokrat si jih že petdeset zaigral, ti kvartopirc grdi!»

Mazal je zaprl vrata, žena je še nekaj časa godrnjala, potem je bilo vse tiho. Mazal je hitro odmolil, slekel se in premišljeval, kam bi spravil priigrane peneze, da jih ne najde žena, o kateri je vedel, da se prikrade, ko bo on spal, k njemu in mu pregleda vse žepa. Prišla mu je v glavo izvrstna misel. Na steni pri postelji je visela njegova puška. Tiho jo je snel, zvil bankovce ter jih vtaknil v puškino cev ter zopet obesil puško poln veselja, da bo žena zastoj iskala.

Drugo jutro je vstala kmetica na vse zgodaj ter se kradla po tihem v sosedno sobo preiskat moževe žepa. Mazal je bil zoper navado že po koncu, a ko je spoznal, da prihaja žena, je hitro legel ter se delal kakor da spi. Mazalka je po tihem odprla vrata ter pogledala na moža.

Spal je.

Tiho je pristopila k ležišču, vzela s stola njegova oblačila, stopila po prstih k oknu ter pričela poželjivo segati v žepa. V suknji je našla v veliki listnici trideset goldinarjev, katere je vzel mož s seboj v krčmo, v hlačah

Vladni uradnik je potem izročil vsem uredništvom prepis članka ter zapretil, da jim bo list ustavljen, ako ga ne obelodanijo. Ruski poslanik v Srbiji, Zadovski, ne sme več obče-ovati s kraljem in razkraljem. To je znano po vsej Srbiji in narod odobrava rusko politiko. Ob novem letu je dobil Zadovski iz vseh krajev mnogobrojnih brzojavov, v Belemgradu pa mu je prišlo do 1000 občanov osebno častit.

Dopisi.

Od nekoč. (Skrivnosti pošne torbice.) Ze zopet zakasnilo! rečem nevoljen, ko dojde pričakovano pismo za jeden dan pozneje, nego kaže pošni pečat. Pismo- noša se opravičuje, češ, list mu je ostal v nekem koticu pošne torbice skrit, v naglici ga videl ni. Kratek je bil moj čas, zato sem le površno pregledal vrstice. Ko se podam k počitku, pride mi zopet v misel oni list. Razvedrim in razveselim se še zadnjo uro tega dneva ob ljubih besedah prijateljevih, potem pa položim pismo pod vzglavje. Kmalu zaspi.

A ne dolgo, že se zgane nekaj pod vzglavjem. Pisemce zašumi ter začne prav razločno govoriti:

«O te skrivnosti pošne torbice bile so zanimive! V zadoščenje za svojo zamudo hočem ti nocoj pošepetati na uho, kaj mi je razlagala preteklo noč pošna torbica, ko sem v njej počivalo na pošti. — Doma sem iz slovenske hiše, a ko sem bila prodana, došla sem v cesarsko službo in sedaj me nosi pismonoša dan na dan med Slovence in Nemce tega mesteca. Tukaj slišim marsikaj ter vem skrivnosti, o kojih še drugi ne slutijo. Pred kratkim videla sem prav kisle obraze pri vseh Slovencih in opazila nepopisno, divjo radost pri vseh Nemčurjih. Prav kmalu stuham, da so zmagali nasprotniki pri nekih volitvah, a Slovenci so propadli, čeprav so gojili dokaj upanja, da je zaženo v kozji rog. Pa saj ne more drugače biti, pravi pošna torbica nadalje. «Jaz tudi vem prav tehten vzrok teh spak in tega nazadovanja slovenskega življa v našem slovenskem kraju. Čeprav težkega srca — moram biti prav jaz revna pošna torbica «nosilka» nemške kulture med naše narodnjake, in le redko imam zrnca pristne domače hrane, kojoj prinašam med nje. Kaj neki imam v mislih?! To so časniki, tiskovine in pisma, koja romajo po meni med naše meščane. In kaj nosim nasprotnikom? Nemške liste,

nemške tiskovine, nemška pisma, nemške naslove, vse nemško, nemško, nemško — če tudi mnogokrat kaj v spačeni nemščini. Tudi slišim povsod le nemško govorico, staro in mlado, tudi slovenska družina govori in lomi (radi ostrega povelja neki) samo blaženo nemščino in postarski sluga ali pismonoša reče čisto pohlevno: «Emfö! mich!» A kako je pri Slovencih? Vsak dan jim prinašam «Tagespošto», ali naj povem v kolikih komadih? Ne, to bi bilo presramotno za moje rojake, a to pa že ovadim, da niti pol toliko Slovencev ne priroma iz Ljubljane nego Tagespošt iz Gradca med Slovence. Slov. Gospodarjev imam čisto le po enega, istotako Dom in Svet-ov in drugih slovenskih časnikov kakor i slovenskih zabavnih listov. Nemških pa nosim vsake vrste in baže kar na kupe po nem- ne, slovenskih hišah. Tako zalagam dan na dan slovenske hiše z nemškim blagom in čuditi se ne morem dovolj malomarnosti naših Slovencev. Le to mi čisto hodi po glavi: kaj si pač mislijo služabniki kakor i kmet ali kmetica iz okolice, ki vidijo, da prevladuje pri slovenski gospodi nemška govorica in nemško časnikarstvo itd. Menda le sklepa: To so mlačni narodnjaki, ki le pravijo «Živijo Slovenci» a s tem je vsega konec! Kar zatrujete tu in tam o ljubavi, požrtvovalnosti in narodnosti je pač le puhlica. Saj bi inace pač tudi ne zamogle najmanjše osebnosti razkropiti je v toliko strank, kolikor je oseb- ali še več! (ako ste v jedni osebi zastopani po dve stranki.) Nemce moramo spoštovati že zato, ker so tako do pičice dosledni glede narodnosti.»

Še nekaj je šepetala torbica o nemških ženah, ki neki zakrivijo to kugo med Slovenci ker prisilijo može svoje, da naročajo radi njih nemško časopisje — a tega nisem mogel razumeti — ali prisilijo tudi može svoje žene, da beró njim na ljubo slovensko časopisje in rabijo dosledno le slovensko govorico.

Potem sem se prebudil. Vedel in zvedel sem za danes dovolj. Segel koj v jutro za pero, namočil je v strupeno črnilo — ter napisal, kar sem slišal.

Morebiti se je naučila torbica na pošti pregostega besedičenja — ali celó opravljanja — a dozdeva se mi vendar, da so njene skrivnosti ne le za jedno, temveč glede na premnogo naših slovenskih mest in trgov — pregola resnica. Brencelj.

Ornig Kai. Glejte, glejte! kaj pomeni neki ta čudni nadpis, postavljen ob bregu Drave tam blizu Jožefovega spomenika! Vstopim se še enkrat predenj, ga preberem enkrat, dvakrat — kaj neki pmeni?

«Da, da, enakopravnost nam Slovincem,

omislili so si naši ptujski očetje — jedno slovensko besedo, če tudi spačeno, pristavili so poleg imena svojega pragermanskega župana, češ, — le glejte Slovenci — že po očitnih prostorih spoštuje se naš jezik! i to le, ker dobro vedó, da si tako hitro z vsakojakimi drobtinami damo zamašiti usta.» Tako sem modroval po svoji priprosti pameti; a kmalu sem jo drugače slišal.

Brinov Nace vedel mi je pa celo povest o tej prečudni tabli povedati. Začel je pa tako-le: «Vso jesen in zimo zgledalo je po blaženem Ptuj, kot bi ga zasedli roparski zakladokopi. Vse ceste so razrovane, pa globoki jarki, visoko nametana zemlja, različno orodje, železne cevi, vse povprek je ležalo ter potovalcu zastavljalo pot. Ptujčani so si omislili plinovo luč, in jo hočejo po železnih cevah voditi po vseh cestah in hišah. Baje je ta luč mnogo cenejša od smrdljivega petroleja, mnogo jasnejše sveti, (morda še pamet razsvetljuje) in glavna stvar, mnogo imenitnejša je kakor oljeva luč. A «Kamerstat» Ptuj že mora imenitno biti, da ga bodo bratje na Pruskem raje spoznali kot «nemški Bezicstand» in raje se po njem naseljevali. No, delali, rovali, kopali so — da ne rečem noč in dan — pa petek in svetek, torej tudi v nedeljo. Jezil sem se o dnevu Gospodovem premnogokrat, gredoč mimo delavcev ter si mislil — «Božjega blagoslova tu že ne bo.» In glejte — kratka moja pamet obrnila je preroško misel. Kaj se je zgodilo?! Krčmarji, trgovci, pekarji itd. se pritožujejo, da stane sedanja plinova razsvetljava skoro dvakrat toliko nego prejšnja petrolejeva; nekaj so pri cevah krivo naredili — bržkone so preširoke ali kali — preveč plina pač zgori. Župan, — kaj bo, — kaj pa zdaj?! Izkopati bo treba vse cevi — vse delo torej storiti še enkrat, plačati še enkrat — oh — to je nevolje, jeze med mestnimi očeti!

Da si to jezico malo ohlade, vzeli so baje ti mestni očetje veliko tablo ter na njo zapisali «Ornig Kai» — ter jo postavili sred ceste, da bi jo dragi župan prav gotovo čital. Da ga še bolj jeze, vzeli so slovensko besedo — in — slovenske pismenke. Nekaj tudi zaraditega, češ, nikdo nas sumničil ne bo, da smo mi to naredili — jeza županova zadela bode le zloglasne Slovence.

Da, da, prav tako! Ornig, kaj bo? Jeli, Slovenci so dobri ta čas, ko nosijo denar v nemške prodajalnice ter našim nasprotnikom mastijo že itak prepolne žepe! Že tistokrat, ko so kopali za plinovodnice, se je posvetovalo, kako se iznebiti slovenskih delavcev, a načrt: več vagonov nemških močij si naročiti po železnici, splaval je po vodi, ker

nekoliko desetec in krajcarjev, v telovniku nekoliko užigalic in ključek od ure. Petdeset goldinarjev, o katerih ji je po noči povedal, ni bilo nikjer.

Mazal je opazoval po strani ženo in videč, da zastoni išče, se je moral držati za usta, da se ni glasno zasmejal. Zena, ki ji ni bilo mogoče dobiti onih petdeset goldinarjev, je jezno zagnala obleko zopet na stol, in mož se je — prebudil.

«Kaj imaš opraviti pri moji obleki?»

«Še danes se ti pozna, da si sinoči pil! In kje imaš petdesetak?»

«Aha, ljuba moja, jaz sem že stari, in ne misli, da ga pustim v obleki, da bi mi ga vzela ti izpred nosa. Vedno tarnaš, če kaj zaigram, a če priigram, tedaj takoj laziš za denarjem,» se je posmehoval Mazal ženi.

«Saj sem ga hotela le spraviti, da bi ga spet ne zapravil. In zapomni si, da priigran denar ne prinese k hiši blagoslova.»

«Toda ne pridiguj! Jutri pojdem v mesto in tam ti kupim novo obleko.»

V tem je nekdo potrkal na okno in zaklical: «Mazal, ali spite?»

Kmetica je odgrnila okno. «Bog daj dobro jutro! Ali so ata že zbujeni?» «Že! in kaj hočete?»

«Za vašim vrtom v repi je zajec velik kakor tele, gospodar imajo lepo priliko, počiti ga.»

Komaj je čul Mazal o zajcu, je skočil iz postelje, se pokrižal, ter zaklical skozi okno: «Tako pridem!»

Hitro se je opravil, snel s stene puško, nasadil patron in bil že za vrtom. Huba, tako se je zval človek, ki ga je klical, je stal pri vratih.

«Teda, kje je?» — «Tam, vidite ga?»

«Aha, vidim! Počakaj mrcina!» Mazal je nameril, «bum», in zajec je ležal mrtev na tleh.

«Jezus, Marija!» je kriknil Mazal. —

«Za Boga, kaj vam pa je?» Mazal je spustil puško in lomil z rokami. — «Toda kaj se vam je vendar zgodilo?» — Izstrelil sem peldeset goldinarjev! — »Pet—de—set gol—di—nar—jev?» Huba je odprl usta, kakor da hoče tudi z njimi poslušati.

«Po noči sem vtaknil v cev petdeset goldinarjev, pozabil sem na nje, strelil sem, in komaj je strel počil, sem se spomnil na nje. O jaz —!»

Huba se je praskal za ušesom: «Saprbolt, to je pa res drag zajec! Mislim, da niti cesar tako drago ne strelja.»

Mazal je vzel zajca in ga nesel domov. Na dvorišču je stala kmetica. «No, ali je vreden tako zgodnjega vstajanja?» — «Da, vreden. Petdeset goldinarjev velja!»

Mazal je vrgel zajca jezno ob tla in

povedal, kaj se je zgodilo. Ko je Huba bral na ženinem obličju, kaj se bliža, jo je popihal, in Mazal je poslušal s sklonjeno glavo ženinno pridigo.

«Vidiš, ali ti nisem rekla, da priigran denar ne prinese sreče? In kdo mi kupi sedaj obleko?»

«Žena, za Boga te prosim, prenehaj! Obleko dobiš, in obljubujem ti, da ne bom nikdar več kvartal!»...

Mazal je držal dano besedo. Izučil ga je dragoceni strel.

D. N.

Smešničar.

Počakajte vendar. Učitelj pograja učenca, da je tako črn in umazan. Deček pa odgovori na kratko:

«Ej, saj še danes ni nedelja.»

Strelo. V šoli se je učenec pisal za Strelo.

Učitelj vpraša nekda: «No, Zdravko, včeraj sem vam razlagal, kaj je blisk ali elektrika; povej mi zdaj, kaj pa je strelo?»

«Strelo je sosedov Matijček z belimi lasmi, ki sedi tukaj za mano!» odreže se Zdravko naglo.